

Tedarik Zinciri Risk Analizinde Metodolojik Bir Anomali ve Optimizasyonu: Kara Kutu Metriğin Sınıflandırma Etkisi ve Özellik Mühendisliği ile Çözümü

Meric Özcan¹, Mırgavam Gavam^{2*}, Buket Gürlek³

¹Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü

²Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü

³Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü

*İletişim kurulacak yazar e-mail: mericozcan.edu@gmail.com

Özet

*Bu çalışma, kargo taşımacılığındaki kesintileri öngörmek amacıyla geliştirilen yapay zekâ tabanlı bir risk tahmin sisteminin metodolojik analizini sunmaktadır. Yaklaşık **650.000 kayıt** içeren dört veri seti birleştirilmiş, **32.065 yüksek riskli gözlem** üzerinde modelleme yapılmıştır.*

*İlk modellerde kullanılan “**disruption_likelihood_score**” adlı tescilli kara kutu metriği, modelin **F1 = 1.00** düzeyinde yapay bir başarı göstermesine neden olmuştur. Ancak bu skorun, mevcut değişkenlerle açıklanamadığı ($R^2 < 0$) belirlenmiş ve kara kutu bağımlılığı istatistiksel olarak kanıtlanmıştır. Bu bulgu üzerine, **Interaction** ve **Pseudo Index** gibi sentetik öznitelikler üretilmiş; fakat bu yeni değişkenler model performansını artırmamıştır.*

*Söz konusu skor modelden çıkarıldığında, XGBoost sınıflandırma modeli **F1 = 0.6393** düzeyinde gerçek performansa ulaşmış ve risk tahminleri yalnızca operasyonel ve çevresel faktörlere dayanmıştır. Özellik önem (feature importance) analizine göre en etkili dört faktör: **hava durumu (%14,85)**, **trafik yoğunluğu (%11,74)**, **araç tipi (%11,37)** ve **bölge türü (%8,07)** olarak belirlenmiştir.*

*Sonuç olarak, çalışma kara kutu bağımlılığını ortadan kaldırarak **eyleme dönük (actionable)** bir tedarik zinciri optimizasyonunu mümkün kılmıştır. Bu yaklaşım, risk yönetiminde yorumlanabilir yapay zekâya dayalı yeni bir metodolojik paradigma önermektedir.*

Anahtar Kelimeler: *Tedarik Zinciri Riski, Kara Kutu Metriği, Özellik Mühendisliği, XGBoost, Yorumlanabilirlik, Veri Sızıntısı Önleme*

18th Statistics Student Colloquium
Canakkale/ Turkey, October 18-19, 2025

A Methodological Anomaly in Supply Chain Risk Analysis and Its Optimization: The Classification Effect and Feature Engineering Resolution of the Black-Box Metric

Meric Ozcan¹, Mırgavam Gavam^{2*}, Buket Gürlek³

¹Ege University, Science Faculty, Statistics, Turkey

²Ege University, Science Faculty, Statistics, Turkey

³Ege University, Science Faculty, Statistics, Turkey

*Corresponding author e-mail: mericozcan.edu@gmail.com

Abstract

This study presents a methodological analysis of an AI-based risk prediction system developed to anticipate disruptions in cargo transportation. Four datasets comprising approximately 650,000 records were merged, and modeling was performed on 32,065 high-risk observations.

The initial models that included a proprietary 'disruption_likelihood_score' produced an artificial F1 score of 1.00. However, this metric could not be explained by the existing variables ($R^2 < 0$), statistically proving its black-box dependency. Following this finding, synthetic features such as Interaction and Pseudo Index were engineered, but they did not improve model performance.

After removing the score, the XGBoost model achieved a real-world performance level of $F1 = 0.6393$, relying solely on operational and environmental factors. Feature importance analysis showed that the most influential factors were Weather (14.85%), Traffic Density (11.74%), Vehicle Type (11.37%), and Region Type (8.07%).

Consequently, this study eliminated black-box dependency and enabled actionable supply chain optimization. The proposed approach represents a new methodological paradigm for interpretable AI in risk management.

Keywords: *Supply Chain Risk, Black-Box Metric, Feature Engineering, XGBoost, Interpretability, Data Leakage Prevention*